

ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ.

Ὁ πολιτισμὸς ἐπιβάλλει τοῖς ἀνθρώποις τὸ καθήκον ἵνα ἕκαστος ἐκπαιδεύηται ἀναλόγως τῆς διανοίας καὶ τῆς κοινωνικῆς αὐτοῦ θέσεως. Ὑπάρχουσιν ὅμως ἀνθρώπινα ὄντα, ἅτινα ὑπ' ἀνιάτου πάθους κατεχόμενα ἤθελεν ἐκλάβει τις προωρισμένα νὰ μένωσιν ἄγευστα τῶν εὐεργετημάτων τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως. Χάριν αὐτῶν ἐφεύρον μεθόδους ἰδίας, ἵνα καταστήσωσιν αὐτοὺς κοινωνοὺς τῶν δωρημάτων τῆς ἀνθρωπότητος ὧν ἐφαίνοντο ἔσαι ἐκπτώτα. Δύο ἀγαθοεργοὶ ἄνδρες, ἀμφότεροι Γάλλοι, ἐφαρμόζοντες μεθόδους ἀπλουστάτας, στηριζόμενας ἐπὶ τῶν παρατηρήσεων καὶ ὑπὸ τῆς πείρας ἐπιβεβαιουμένας, κατώρθωσαν πρὸ ἐνὸς περίπου αἰῶνος νὰ ἐξουδετερώσωσι τὰ ἀποτελέσματα τοπικῆς ἀσθενείας, ἥτις συνήθως εἶναι συνέπεια γενικῆς καχεξίας. Ὁ ἀββᾶς Δελεπέ (*De l' Epee*) καὶ ὁ Βαλεντίνος *Haüy* ἐκτῆσαντο ὄνομα ἀθάνατον, ποιήσαντες τὸ θαῦμα τοῦ νὰ δώσωσι τὸν λόγον εἰς τοὺς ἀλάλους καὶ τὴν ὄρασιν εἰς τοὺς τυφλοὺς. Μετὰ καρτερίας καὶ δεξιότητος ἐδηγούμενοι ἐκ τῶν αἰσθήσεων ἃς ἔχουσι σώας τὰ δυστυχῆ ταῦτα ὄντα, ἠδυνήθησαν νὰ ἐπιτύχωσιν ἀμοιβαίαν ἀντικατάστασιν ἐν τῷ διοργανισμῷ καθ' ἣν οἱ ὀφθαλμοὶ ἀντικαθιστῶσι τὰ ὦτα καὶ ἡ ἀφῆ τὴν ὄρασιν.

Α'. ΟΙ ΚΩΦΑΛΛΟΙ.

Ἡ τέχνη τοῦ διὰ νευμάτων διαλέγεσθαι ὑπῆρχε βεβαίως ἐν πάσῃ ἐποχῇ. Ἀνθρώποι, διαφόρους λαλοῦντες γλώσσας, ἐκ τύχης συναντώμενοι, ἐκοινοποιοῦν πάντοτε ἀλλήλοις ἀπλᾶς τινὰς φράσεις, συνεννοούμενοι δι' ἐνδεικτικῶν σημείων· τοῦτο ὀνομάζεται μιμητική. Ὅσάκις δὲ πάλιν παῖδες, συνηγμένοι ἐπὶ τὸ αὐτό, καθυπεβλήθησαν εἰς ἀναγκαστικὴν σιωπὴν, προσεπάθησαν ν' ἀνεύρωσι τρόπον τοῦ διαλέγεσθαι μακρόθεν ἄνευ κρό-

του, καὶ ἐφεύρον ὁρατὸν ἀλφάβητον, οὗτινος ἕκαστον γράμμα ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ ἰδιαιτέρας κινήσεως τῶν δακτύλων· τοῦτο δὲ λέγεται δακτυλογράφια, ἣν πάντες ἐν τοῖς σχολείοις διελέχθημεν. Ὁ δὲ σκόπιμος συνδυασμὸς τῆς δακτυλογραφίας καὶ τῆς μιμητικῆς ἀποτελεῖ τὴν γλῶσσαν τῶν κωφάλλων. Ἡ τεχνητὴ αὕτη γλῶσσα εἶναι εὐεργεσία ἀνεκτίμητος εἰς τοὺς δυστυχεῖς τούτους, διότι δι' αὐτῆς δύνανται νὰ συνεννοῶνται μεθοδικῶς μεταξύ των· ἐπειδὴ δὲ χρησιμεύει ὡς βᾶσις τῆς διδασκαλίας τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς γραφῆς, παρέχει αὐτοῖς τὸ μέσον τῆς συγκοινωνίας μετὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Δι' αὐτῆς ὁ κωφάλλος ἀποφεύγει τὴν ἀπομόνωσιν, καὶ δύναται μέχρι τινὸς βαθμοῦ νὰ μετέχῃ τοῦ κοινοῦ βίου, ὥστε καὶ νὰ ἐξαρκῇ εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὑπάρξεως.

Πρὸ τοῦ ἀββᾶ Δελεπέ ἀπαντῶνται σποράδην ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀτομικαὶ τινες ἐνέργειαι, αἵτινες ὅμως φαίνονται σκοποῦσαι μᾶλλον νὰ ἐκπλήξωσι τὴν φαντασίαν τῶν ἀνθρώπων, ἢ νὰ παράσχωσιν εἰς ὁλόκληρον τάξιν ἀποκλήρων ὄντων τὴν ἀπόλαυσιν τῶν κοινῶν δικαιωμάτων. Ὁ Ῥοδόλφος Ἀγρικόλας, καθηγητῆς τῆς φιλοσοφίας ἐν Εἰδελβέργῃ διηγεῖται (ἐν ἔτει 1480) ὅτι ἐγνώρισε κωφάλλον ἀναγινώσκοντα καὶ γράφοντα. Ὁ Ἱερώνυμος Καρδάν (1591) ἐν τοῖς *Παραλειπομένοις* αὐτοῦ θέτει τὸ ζήτημα, ἂν δυνάμεθα νὰ ἐκπαιδεύσωμεν τοὺς κωφάλλους, καὶ λύει αὐτὸ καταφατικῶς. Ὁ βενεδικτῖνος Πόνς Πέτρος (1580) ἐδημοσίευσεν μέθόδον πρὸς ἐκπαίδευσιν αὐτῶν· αἱ ἰδέαι αὐτοῦ ἐπανελήφθησαν ὑπὸ τοῦ I. Βοννέ, δημοσιεύσαντος (1610) τὴν τέχνην τοῦ διδάσκειν τοὺς κωφάλλους νὰ λαλῶσι. Κατὰ τὸν 17^{ον} αἰῶνα διάφοροι Ἰταλοὶ, Ἀγγλοὶ καὶ Ὀλλανδοὶ ἡσχολήθησαν εἰς τὸ θέμα τοῦτο δημοσιεύσαντες θεωρίας οὐδόλως πρὸς τὴν πείραν συναδούσας· βᾶσις αὐτῶν ἦτο, ὡς φαίνεται, ν' ἀναγκάσωσι τοὺς κωφάλλους νὰ προφέρωσιν ἐνάρθρους φωνάς. Ὁ *G. Raphael* ἐν Γερμανίᾳ ἀνέθρεψε καὶ ἐδίδαξε τὰ τρία κωφάλλα τέ-

κνα του, δημοσιεύσας τὸ 1718 τὴν μέθοδον ἣν μετεχειρίσθη. Εἶναι δύσκολον νὰ γνωρίσωμεν μέχρι τίνος προὐχώρησαν αἱ μεμονωμέναι καὶ ἀτομικαὶ αὗται ἐνέργειαι. Ἡ πρώτη αὐτῶν ἐπιτυχία ἀπεδείχθη ἐπιστημονικῶς τὸ πρῶτον ἐν Παρίσις ὑπὸ τινος Ἰσπανοῦ Ἰακώβ Ροδρίγου Περέρ καλουμένου. Τὴν 11 Ἰουνίου 1749 παρουσίασεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἑπιστημῶν κωφάλαλον ἐκπαιδευθέντα, τὴν δὲ 13 Ἰουνίου 1751 παρουσίασεν ἕτερον. Ἐνθαρρυνθεὶς ὑπὸ τοῦ Βαρφῶνος, Μαιράν, Διδασκτοῦ καὶ Ῥουσσώ ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον του, διδάξας δώδεκα κωφάλλους διὰ τῆς δακτυλογίας καὶ τῆς ἐναρθρώσεως· δὲν ἠθέλησεν ὅμως ν' ἀποκαλύψῃ τὸ μυστήριον τῆς μεθόδου του, ἣν προέτεινε μὲν νὰ πωλήσῃ εἰς τὴν κυβέρνησιν, ἀλλ' αἱ διαπραγματεύσεις ἀπέτυχον.

Ἐν τούτοις ἡ ἰδέα τοῦ νὰ δώσῃ τὸν λόγον εἰς τοὺς κωφάλλους, βαθμυδὸν ἐνεργεῖτο, καὶ δὲν ἐθεωρεῖτο πλέον ὡς θαῦμα. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ Περέρ διήγειρε τὴν ἀμιλλαν Ἑρνώδου τινός, ὅστις κατώρθωσε νὰ διδάξῃ δύο κωφάλλους, οὓς παρουσίασε τὸ 1757 εἰς τὴν Ἀκαδημίαν. Οὐδὲν ἐγίνωσκεν ἐκ τοῦ συστήματος τοῦ Περέρ, καὶ μετεχειρίζετο μόνον τὴν ἐνάρθρωσιν. Οἱ δυστυχεῖς οὓς προσήγαγεν εἰς τὸ κοινὸν, ἐπανελάμβανον φράσεις ὡς ἀπεστήθιζον, καὶ ἐδιδάσκοντο ν' ἀναγινώσκωσιν ἐπὶ τῶν χειλέων ἅτινα ἐπρόφερον αὐτὰς μετὰ μεγάλης βραδύτητος· τούτο εἶναι τὰ χειρικὸν ἀλφάβητον.

Εἶναι ἀμφίβολον ἂν ὁ ἀδελφὸς Δελεπὲ ἐγνώρισε τὸν Περέρ καὶ Ἑρνώδον. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἐπισκεφθεὶς ποτε δύο ἀδελφὰς διδύμους κωφάλλους τοσοῦτον συγκινήθη, ὥστε ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἀφιερῶθη εἰς τὸ εὐεργετικὸν τοῦτο ἔργον μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὸν καρτερίας καὶ ἀγαθότητος.

Ἀναλαβὼν τὴν δακτυλογίαν ἣν ὁ Βοννὲ εἶχε δημοσιεύσει τὸ 1610, καὶ τῆς ὁποίας ἕκαστον σημεῖον ἀνταπεκρίνετο πρὸς ἓν γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου, ἀλλ' ἐπιστή-

σας ἰδίως τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τὸ νὰ συνενώσῃ εἰς μεθοδικὴν καὶ λογικὴν τάξιν πάντα τὰ λεγόμενα φυσικὰ σημεῖα, δι' ὧν οἱ κωφάλλοι ἐκφράζουσι τὰς ἀνάγκας καὶ ἐντυπώσεις αὐτῶν, ἐφεῦρεν ἀληθῆ γλῶσσαν, εὐνόητον καὶ εὐδίδακτον, καταστάσαν ὄργανον ἐπαρκoῦς συγκοινωνίας εἰς τοὺς δυστυχεῖς ὧν ἐγένετο πατήρ, καὶ πανταχόθεν προσείλκεν. Ὅτε ἀνέλαβε τὸ καταπληκτικὸν φορτίον τοῦ ν' ἀναπτύξῃ τὴν διάνοιαν τῶν δυστυχῶν τούτων οὓς ἡ στέρησις μιᾶς τῶν αἰσθήσεων καθίστα ἀνεπιδέκτους ἀναπτύξεως, ὁ κύριος αὐτοῦ σκοπὸς δὲν ἦτο, φρονεῖν, τὸ νὰ προσφέρῃ αὐτοῖς τὰ μέσα τοῦ νὰ κερδίσωσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἵνα μὴ καταφεύγωσιν εἰς τὸ ἔλεος τοῦ κοινοῦ, ἀλλὰ νὰ ἐμπνεύσῃ αὐτοῖς τὴν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ, νὰ μεταδώσῃ αὐτοῖς μεταφυσικὰς γνώσεις τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ ἀποκαλύψῃ τὰ μυστήρια τῆς καθολικῆς θρησκείας. Φαρισαῖκοι καὶ στενοκέφαλοί τινες τῶν διδασκάλων τῆς ἐκκλησίας ἰσχυρίζοντο ὅτι ὁ κωφάλλος εἶναι πρόβατον ἀπολωλὸς φέροντες εἰς μαρτυρίαν τὸ ἐπόμενον τοῦ ἀπαστόλου Παύλου ρητόν. ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς· Τοῦτο ἤρκει ν' ἀποβάλῃ τοὺς κωφάλλους ἐκ τῆς Ἐκκλησίας τῶν πιστῶν, καὶ εἰς πολλὰς μάλιστα περιστάσεις ἀπηγόρευεν αὐτοῖς τοῦ νὰ συνάπτωσι συμβόλαια· ἀναφέρεται δὲ ὡς ἐξαιρετικὴ καὶ μοναδικὴ πράξις τὸ ὅτι ἐν ἔτε 1679 τὸ ἀνώτατον δικαστήριον τῆς Γαλῶσης ἐπεκύρωσε τὴν διαθήκην κωφάλλου, ἣν εἶχε γράψῃ ἰδίᾳ χειρί. (1).

(1) Θρησκευτικοὶ τινες νόμοι ἐστέρησαν τὸν κωφάλαλον τῶν κοινωνικῶν δικαιωμάτων. «Οἱ τυφλοὶ καὶ οἱ ἐκ γενετῆς κωφάλλοι, οἱ ἄλαλοι καὶ οἱ ἀνάπηροί εἰσιν ἀναρμόδιοι εἰς τὸ κληρονομεῖν· ἀλλ' εἶναι δίκαιον πᾶς ἐχέφρων κληρονόμος νὰ παρχωρῇ αὐτοῖς, ὅσον τὸ ἐπ' αὐτοῖς, τὰ μέσα τῆς συντηρήσεως μέχρι τοῦ θανάτου αὐτῶν· ἂν δὲν πράττῃ τοῦτο, ἤθελεν εἶσθαι ἐνοχὸς ἐγκλήματος» (1.οῖς 146 Μαρκου Λίντε 1X).—Πρότινων ἐτῶν ἠθέλησαν ν' ἀκυρώσωσιν ἐκλογὴν, διότι κωφάλλος τις συμμετέσχε τῆς ψηφοφορίας, ἀλλ' ὁ λόγος οὗτος ἀπερρίφθη ὑπὸ τῆς βουλῆς ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς 25 Δεβρίου 1832.

Ἡ ἰδέα αὕτη κατέβλησε τὴν καρδίαν τοῦ ἀββᾶ Δελεπέ· τὸ ἐπόμενον ὅμως ρητὸν τοῦ ἁγίου Αὐγουστίνου ὑπέδειξεν αὐτῷ τὴν ὁδὸν ἣν ὤφειλε ν' ἀκολουθήσῃ, ἵνα σώσῃ τὰς δυστυχεῖς ἐκείνας ψυχὰς, αἵτινες ἐκ προτέρου ἐθεωροῦντο ἐν τῇ κολάσει. — «Ὁ ἐκ γενετῆς κωφάλαλος δὲν δύναται νὰ μάθῃ ν' ἀναγνώσκη τὰ βιβλία ἅτινα θέλουσι διδάξαι αὐτὸν τὴν πίστιν.» — Ἄρα, ἵνα πιστεύσῃ τις, δὲν εἶναι ἀναγκαῖον ν' ἀκούῃ, ὅταν δύναται ν' ἀναγνώσκη, διότι ἡ πίστις δύναται νὰ εἰσδύσῃ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ὡς καὶ διὰ τῶν ὠτων. Οὕτως ἐχαράσσετο ἡ ὁδὸς ἣν ἐμελλε ν' ἀκολουθήσῃ: Εἰς τὴν μιμητικὴν καὶ τὴν δακτυλογίαν ἔπρεπε νὰ προσθήσῃ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν γραφήν, καὶ τότε δὲν ὑπάρχουσι γνώσεις τοσοῦτον ἀφηρημέναι, οὐδὲ μυτήρια τοσοῦτον δυσνόητα, ἅτινα δὲν ἤθελεν εἶσθαι δυνατὸν νὰ ἐξηγήσῃ καὶ καταστήσῃ εὐληπτα εἰς τὸν κωφάλαλον. Ὁ συλλογισμὸς οὗτος ἐμελλε νὰ παραγάγῃ συνεπείας πρακτικάς, ἃς ὁ ἀββᾶς Δελεπέ δὲν προσίδε βεβαίως, ἀλλ' ἐξ ὧν ὠφελήθη μεγάλως ἡ ἀνάπηρος αὕτη τάξις τῶν ἀνθρώπων.

Ὁ Ἀββᾶς δὲν ἦτο πλούσιος. Διένειμεν εἰς τέσσαρα καταστήματα ὑποτρόφων τὰ τέκνα του, ὡς ἀπεχάλει αὐτά, καὶ δις τῆς ἐβδομάδος, ἀπὸ τῆς 7ης ἑωθινῆς ὥρας μέχρι τῆς μεσημβρίας, ἔφερον αὐτούς, εἰς 7ὸν συμποσούμενον, εἰς τὴν κατοικίαν του, ἐνθα τοὺς ἐδίδασκε γυμνάζων αὐτούς νὰ δίδωσιν εἰς τὰ αὐτὰ σημεῖα τὴν αὐτὴν πάντοτε σημασίαν, ἣν παρίστα διὰ τῆς γραφῆς, ὥστε νὰ ἔχωσι σημεῖον γραπτὸν ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ μιμητικὸν σημεῖον, καὶ οὕτω προσέφερον αὐτοῖς ἰδίαν γλῶσσαν. Αἱ πρόοδοι ἦσαν μὲν βραδεῖαι ἀλλ' ἐπαισθηταί. Τὴν 21ν Ὁβρίου 1778 ἐξεδόθη διάταγμα δι' οὗ τὸ σχολεῖον τῶν κωφάλαλων ἐτίθετο ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου ιε'. Οὕτω δὲ διὰ τῆς καρτερίας καὶ τοῦ πρὸς τὸ καλὸν ἔρωτος ἀνδρὸς πένητος, ταπεινοῦ καὶ ἀφανοῦς καθιδρύθη ἐν Παρισίοις τὸ πρῶτον

σχολεῖον τῶν κωφάλαλων, μεθ' ὃ ἀνηγέρθησαν ἀλληλοδιδάχως καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ κόσμου, καὶ πρῶτον ἐν Αὐστρίᾳ. Τὸ δεύτερον ἐν Γαλλίᾳ σχολεῖον τῶν κωφάλαλων συνέστη ἐν Βορδῶ τὸ 1783 ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου *Campion de Cicé*, ὅστις ἐπέμψε τὸν ἀββᾶν Σικάρδον εἰς Παρισίους, ἵνα σπουδάσῃ τὴν μέθοδον τοῦ Δελεπέ, τὸν ὁποῖον καὶ διεδέχθη, τελευτήσαντα ἐν ἔτει 1789, εἰς τὴν ἐν Παρισίοις σχολήν.

Δύο συστήματα ἀντιθέτων ἰδεῶν συγκρούονται σήμερον περὶ τῆς διδασκαλίας τῶν κωφάλαλων, ἅτινα δύνανται νὰ περιληφθῶσιν εἰς τὸν ἀπλοῦςτατον τοῦτον ὅρον: Ἡ αἴσθησις τῆς ἀκοῆς εἶναι ἀναγκαῖα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς διανοίας; — Οἱ σοφοί, οἱ φιλόσοφοι, οἱ καθηγηταί, οἱ διευθυνταί τῶν σχολείων, πάντες ἐν γένει οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος ἢ κλίσεως ἀσχοληθέντες εἰς τὸ περὶ τῶν κωφάλαλων ζήτημα εἶναι διηρημένοι περὶ τῆς λύσεως τοῦ προβλήματος τούτου, στηριζόμενοι ἐπὶ ἰδίων ἐπιχειρημάτων ἅτινα δὲν εἶναι ἄκροτον ν' ἀναφύωμεν ἐνταῦθα. Οἱ μὲν, οὓς θέλομεν ὀνομάσει ἀπαισιοδόξους, φρονοῦσιν ὅτι ἡ ἀσθένεια δεσπόζει τῆς διανοίας τῶν κωφάλαλων ἐκασθενίζουσα τὰς διανοητικὰς δυνάμεις αὐτῶν, καὶ περικλείουσα τὸν παῖδα ἐντὸς σκοτεινοῦ κύκλου, ἐξ οὗ οὐδέποτε δύναται νὰ ἐξέλθῃ καθ' ὁλοκληρίαν. Κατ' αὐτοὺς ὁ κωφάλαλος ἐγγίξει, οὕτως εἰπεῖν, τὰ ἀντικείμενα μὴ δυνάμενος νὰ εἰσδύσῃ ἐν αὐτοῖς, διότι ἡ ἀκοή εἶναι ἡ θύρα τῆς ἀντιλήψεως· τὸ ἀκούειν εἶναι τὸ ὄργανον τοῦ ἀντιλαμβάνεσθαι· οἱ ὀφθαλμοὶ ὁρῶσι, τὸ πνεῦμα ἀντιλαμβάνεται, ἀλλὰ δὲν δύναται ν' ἀντιληφθῇ εἰμὴ διὰ τοῦ λόγου οὕτινος τὸ στάδιον ἐστὶν ἄπειρον. Αἱ πρῶται ἰδέαι γεννῶνται εἰς τὸ βρέφος ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ καθ' ὃν μανθάνει τὰς λέξεις, ἡ δὲ διανοητικὴ ἀνάπτυξις τοῦ ἐγκεφάλου προχωρεῖ καθ' ὅσον αὐξάνει τὸ ὀνοματο-

λόγιον αὐτοῦ. Πρέπει ἴσως νὰ ψελλίσῃ τὴν ἐνομαματοποιίαν τῶν νηπίων, ἵνα δυνηθῇ μετὰ ταῦτα νὰ φθάσῃ εἰς τὴν σύλληψιν τῆς ἰδέας τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀντίληψιν τῶν φυσικῶν φαινομένων. Ἄν κωφάλαλός τις ἤθελεν ὡς ἐκ θαύματος ἀποκτήσῃ τὴν ἀκοὴν καὶ ἐπομένως τὸν λόγον ἐν εἰκοσαστεί ἡλικίᾳ, οὐδέποτε ἤθελε δυνηθῇ νὰ ἐννοήσῃ ἀφηρημένας τινὰς ἰδέας. Τὸ δῶρον τοῦ λόγου ἀποκαθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ὃν ἀνθρώπινον. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης εἶπεν: «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος.» Ἐξαίροντες δὲ τὴν ἐννοίαν τῶν λόγων τούτων δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ὁ λόγος εἶναι ἀρχὴ τοῦ παντός· ἄνευ τοῦ λόγου ὁ φυσικὸς κόσμος εἶναι συχνάκις ἀκατάληπτος, καὶ ὁ ἠθικὸς καθίσταται ἀπρόσιτος. Δυσκολώτατα ἀνυψοῦται ὁ κωφάλαλος ὑπεράνω τῆς ἀντιλήψεως, ἡ δὲ ἀφηρημένη ἰδέα καὶ αἱ συνέπειαι αὐτῆς συνηθέστατά εἰσιν ἀνέφικτοι αὐτῷ. Ἡ αἰσθησις τῆς ὁράσεως διαβιβάζει αὐτῷ εἰκόνας, αὗται δὲ ἐξηγοῦνται καὶ σχολιάζονται διὰ σημείων συνθηματικῶν, γραπτῶν ἢ ἀπομιμουμένων, ἅτινα οὐδὲν ἄλλο ἐπίσης εἶναι ἢ εἰκόνες, καὶ ἂν συγχίσῃ τὰς διττάς ταύτας εἰκόνας, περιπίπτει εἰς λαβύρινθον, ὅθεν δυσκολώτατα δύναται νὰ ἐξέλθῃ. Ἐνταῦθα ἐγκεῖται τὸ ριζικὸν ἐλάττωμα ὅπερ ἐστὶν ἀνίστατον: εὐρισκόμεθα ἀπέναντι ἀσθενοῦς ὃν φέρομεν εἰς ἀνάρρωσιν, ἀλλ' ἡ ἀνάρρωσις αὕτη θέλει εἶσθαι διηνεκῆς, διότι οὐδέποτε φθάνει εἰς ἐντελῆ ἴασιν. Ἡ μιμητικὴ καὶ ἡ ἀνάγνωσις δίδουσιν αὐτῷ μέρος τοῦ λόγου, τὸ ὁρατόν, τὸ ψηλαφητόν, ὡς εἰπεῖν, καὶ ὕλικόν μέρος· ἀλλὰ τὸ μεταφυσικὸν μέρος, τὸ μέρος ἐκεῖνο ὅπερ διὰ λογικῶν εἰρημῶν φέρει ἄνευ κόπου εἰς τὸ ἀφηρημένον καὶ ἀπόλυτον, εἶναι ἀνέφικτον αὐτῷ, καὶ δι' αὐτὸν καὶ μόνον τὸν λόγον διατελεῖ ἐν τῇ ταπεινῇ ἐκείνῃ καταστάσει, ἥτις καθιστᾷ αὐτὸν πλάσμα ὑποδεέστερον, ἄξιον οἴκτου, ἐπιδεκτικὸν μικρᾶς ἀναπτύξεως, ὅπερ παθολογικὸν δυστύχημα καθεύργει ἐν τῷ σκότει, οὕτως ἡ φυσικὴ ροπὴ ὁμοιάζει ἀπλῶς πρὸς

τὴν διάνοιαν, καὶ ὅπερ αἰείποτε θέλει στενάζει ἐν τῇ καχεκτικῇ αὐτοῦ καταστάσει· ἐν ὀλίγοις αἰείποτε θέλει εἶσθαι ὃν ἀναπνῆρον καὶ ἀτελές.

Ἀπ' ἐναντίας οἱ αἰσιόδοξοι, οὐδόλως ἀρνούμενοι τὴν ὑπαρξιν τῆς ἀσθενείας, φρονοῦσιν ὅτι εἶναι φαινομένη μόνον, διότι ἡ μέθοδος τοῦ Δελεπέ, βελτιωθεῖσα ὑπὸ διαφόρων, εὐκόλως ἐξουδετερώνει τὴν ἐνέργειαν αὐτῆς. Ἡ γραφὴ εἶναι ἡ γραπτὴ γλῶσσα, ὅπως ὁ λόγος εἶναι ἡ λαλουμένη γραφή· τὸ δὲ ἀναγινώσκειν καὶ τὸ ἀκούειν εἶναι τὸ αὐτό. Τὰς γνώσεις αἰτινες εἰσδύουσιν εἰς τὸν ἐγκέφαλον διὰ τῆς ἀκοῆς δυνάμεθα ν' ἀποκτήσωμεν διὰ τῆς ὁράσεως. Ἡ μόνη διαφορὰ εἶναι ὅτι ἀπαιτεῖται περισσότερος χρόνος, καὶ διὰ τοῦτο ἡ διδασκαλία καθίσταται βραδυτέρα, ἀλλ' ἡ διανοητικὴ ἀνάπτυξις τοῦ κωφαλάλου δύναται νὰ φθάσῃ εἰς τὸν αὐτὸν βαθμὸν εἰς ὃν καὶ ἡ τῶν λαλούντων καὶ ἀκουόντων· τοῦτο δ' ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ χρόνου καὶ τῆς ὑπομονῆς. Οἱ ἀγῶνες οὓς ὁ κωφάλαλος καταβάλλει ἵνα ἀποφύγῃ τὰς συνεπείας τῆς ἀσθενείας του, εἶναι ἀκαταμάχητος ἀπόδειξις τῆς ἐξύτητος τῆς διανοίας αὐτοῦ. Τὸ πάθος αὐτοῦ εἶναι τοπικὸν οὐδερμίαν ἔχον ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν δυνάμεων τοῦ ἐγκεφάλου. Βεβαίως ἡ παντελὴς στέρησις μιᾶς τῶν αἰσθήσεων παραλύει πολυειδῶς τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ, καὶ τὸν καθιστᾷ ἀνίκανον εἰς πολλάς λειτουργίας· τὸ αὐτὸ ὁμῶς συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς χωλοὺς, τυφλοὺς καὶ χειροχῶλους· καὶ οὗτοι εἶναι καταδεδικασμένοι εἰς θέσιν ὑποδεεστέραν, ἀλλ' αἰτία τούτου εἶναι ἐλάττωμα φυσικόν· τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ θέσις τῶν κωφαλάλων. Ἄρα οἱ κωφάλαλοι, ἐκτὸς τῆς στέρησεως τῆς ἀκοῆς εἶναι ἴσοι καθ' ὅλα πρὸς τοὺς ἄλλους ἄνθρωπους· ὑπάρχουσι μεταξὺ αὐτῶν μάλλον ἢ ἥττον εὐφυεῖς, μάλλον ἢ ἥττον πεποικισμένοι ὑπὸ τῆς φύσεως, ὑπάρχουσιν ἀσθενεῖς, ἀδύνατοι καὶ καχεκτικοί· ἂν δέ τινες οὐδόλως δύνανται ν' ἀναπτυχθῶσιν, οἱ πλεῖστοί εἰσιν ἐπιδεκτικοὶ πάσης

εκπαιδεύσεως, καὶ πολλοὶ μάλιστα ἡδυνήθησαν ν' ἀνέλθωσιν εἰς θέσιν ἐπιφανῆ μεταξὺ τούτων συναριθμοῦνται συγγραφεῖς, γλύπται, ζωγράφοι καὶ τεχνῆται ἐπιδέξιοι. Ἐν ὀλίγοις, ἡ ἀσθένεια παύει τοῦ νὰ ἐπικρατῇ, διότι ἡ διάνοια τοῦ ἀσθενοῦς ἀποκαθίσταται διὰ τῆς εκπαιδεύσεως ὁμοία πρὸς τὴν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ δύναται νὰ ἐννοήσῃ οἷαςδήποτε γνώσεις, ἐκτὸς τῶν τῆς ἀκουστικῆς.

Καί τοι ἀπὸ πολλοῦ συζητοῦνται αἱ γνώμαι αὗται, οὐδόλως ἐγγίζουσιν εἰς ὀριστικὸν τέλος: ἀλλ' ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι δύνανται νὰ συμβιβασθῶσιν, ἅμα ὑπάρξῃ συνεννόησις. Αἱ δύο αὗται ἀντίθετοι γνώμαι συμφωνοῦσι πλέον ἢ ὅσον φαίνεται, ἀρκεῖ νὰ ἐννοήσωμεν περὶ πίνων κωφαλάλων πρόκειται. Γενικῶς πιστεύεται ὅτι πάντες οἱ δυστυχεῖς οὗτοι ἔπαθον κατὰ τὴν σκοτεινὴν περίοδον τῆς κυοφορίας, ἢ τὴν στιγμὴν αὐτὴν τῆς γεννήσεως: τοῦθ' ὅπερ εἶναι ἐσφαλμένον. Πολλοὶ αὐτῶν ἤκουσαν καὶ ἐλάλησαν κατὰ τὰ πρῶτα τοῦ βίου αὐτῶν ἔτη, ἐγένοντο δὲ κωφάλαλοι συνεπείᾳ ἐγκεφαλικῶν, τυφοειδῶν, νευρικῶν πυρετῶν, ἐρυθριτίδων καὶ πτώσεων. τινὲς δὲν εἶναι παντελῶς κωφοί: ἄλλοι, ὑπερσπανιώτερον, ἀκούουσιν ἐντελῶς, ἀλλ' εἶναι ἄφωνοι, καὶ δὲν δύνανται νὰ προφέρωσιν οὐδεμίαν λέξιν, ὥστε πᾶσαι αἱ φωνητικαὶ αὐτῶν χορδαὶ ἦσαν τεθραυσμέναι. Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ τὸ νόσημα εἶναι ἐπιγενόμενον (*accidentel*) προσέχλῶν ψυχὴν ἡνεωγμένην ἤδη, καὶ ἂν ἐκλείσεν αὐτὴν αἰφνιδίως, δὲν ἐστέρησεν ὅμως αὐτὴν τῶν γνώσεων ἃς εἶχεν ἤδη ἀποκτήσει. Πρὶν ἢ στερηθῶσι τῆς ἀκοῆς, εἶχον «ἐναποθηκεύσει» ἰδέας τινάς, ὧν τὸ ἔμβρυον, ἀναπτυχθὲν ὑπὸ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς εκπαιδεύσεως δίδει αὐτοῖς διανοητικὴν τινα κατάστασιν, ἥτις τοὺς καθιστᾷ ἴσους πρὸς τοὺς κοινοὺς τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων: οὐδεμία πνευματικὴ θεωρία εἶναι ἀνέφικτος αὐτοῖς, καὶ κατορθοῦσι νὰ θραύσωσι τὰ συγκρατοῦντα αὐτοὺς δεσμὰ. Οἱ τοιοῦτοι διεγείρουσι μεγάλως τὴν συμπάθειαν· εἶ-

ναι τῶντι συγκινητικώτατον νὰ βλέπῃ τις τοὺς μόχθους οὓς καταβάλλουσιν, ἵνα ἀποκτήσωσιν, ἀπέναντι μυρίων προσκομμάτων, τὸν βαθμὸν τῆς διανοίας καὶ τῶν γνώσεων, ἃς συναισθάνονται ὅτι δικαιοῦνται νὰ ἔχωσιν· καὶ ὄντως πιστεύομεν ὅτι εἶναι ἱκανοὶ νὰ φθάσωσιν ὅπου ἡ διάνοια, ἡ σκέψις καὶ ἡ ὕψις δύνανται νὰ φέρωσι τὸν ἄνθρωπον.

Δὲν φρονοῦμεν ὅμως τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῶν ἐκ γενετῆς κωφαλάλων, ὧν τὸ ἀκουστικὸν νεῦρον οὐδέποτε ἔφερεν ἤχον εἰς τὸν ἐγκέφαλον. Οἱ τοιοῦτοι φαίνονται μακρόθεν, ἢ δύσμορφος αὐτῶν κεφαλὴ, τὸ πεπιεσμένον μέτωπον καὶ ἡ σιαγών, τὰ ὑπερβαλλόντως ἐξέχοντα ὠτα αὐτῶν, τὰ νευρικὰ σπᾶσματα ἅτινα πολλοὶ δὲν δύνανται νὰ μετριάσωσι, ταῦτα πάντα δεικνύουσιν ὅτι ἡ ζωότης ἐπικρατεῖ ἐν αὐτοῖς: ἐλαττοῦται μὲν ὑπὸ τῆς εκπαιδεύσεως, ἀλλὰ δὲν ἐξαλείφεται, ἐκδηλουμένη ὑπὸ τῶν ἀσκόπων κινήσεων καὶ τῶν παραφορῶν, αἵτινες φαίνονται προσερχόμεναι ὑπὸ ἀκατασχέτου ὠθήσεως. Ἐκ τῆς διττῆς ἡμῶν καταγωγῆς οἱ δυστυχεῖς οὗτοι παῖδες διεφύλαξαν μᾶλλον τὴν γῆνιν· ἢ θεία πνοὴ ἀσθενῶς ἐπνευσεν ἐπ' αὐτούς. Εἶναι γνωστὸν ὅπως ἀπαντῶμεν ὁμοιότητας μεταξὺ τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου καὶ τῆς κεφαλῆς ζώων τινῶν· ἡ ὀδυνηρὰ αὕτη ὁμοιότης ἀναφαίνεται ἔτι παραδοξότερα παρὰ τοῖς ἐκ γενετῆς κωφαλάλοις, ὧν πολλοὶ ἔχουσι πρόσωπα λαγωῦ, πιθήκου, ταύρου. Ἐνίοτε ἐνεκα τῆς καμπύλης αὐτῶν ρινός, τῶν μεγάλων στρογγύλων ὀφθαλμῶν των καὶ τῶν ἀποτόμων κινήσεων τῆς κεφαλῆς των, ἥτις φαίνεται στρεφομένη, ὥς περὶ στρόφιγγα, περὶ τοὺς σπονδύλους τοῦ βραχέως λαιμοῦ των, ὁμοιάζουσι πρὸς ὑπερμεγέθεις αἰγωλιούς, καὶ τότε δὲν ὑπάρχει ἀπλὴ κώφωσις παρ' αὐτοῖς, ἀλλ' ὥς φρονοῦμεν, βλάβη τῶν διανοητικῶν δυνάμεων· δὲν εἶναι ἀπλῶς ἀνάπηροι, ἀλλὰ καὶ ἀσθενεῖς: ἡ δὲ διάνοια αὐτῶν, οὔσα ἀτελής, ὥσπερ αἱ αἰσθήσεις των, ὁμοιάζει μᾶλλον πρὸς τὴν φυσικὴν ροπὴν τῶν ζώ-

ων. Χάριν αὐτῶν καταβάλλουσι διπλάσιους μόχθους, ἀλλ' εἰς μάτην, διότι τὸ παρεμβαλλόμενον πρόσκομμα δὲν εἶναι ἥ τι εἰσὶ κωφάλαοι· καὶ ἂν ἠδύναντο ν' ἀποκτήσωσι τὴν ἀκοὴν καὶ τὴν λαλίαν, ὅθεν εἶσθαι καὶ πάλιν ἀδύνατον αὐτοῖς νὰ λάβωσιν ἀνάπτυξιν τινα, ἥς εἶναι ἀνεπίδεκτοι ἕνεκα τῆς ἐλαττωματικῆς αὐτῶν κατασκευῆς· τὸ ἐλάττωμα τοῦ κωφαλάλου ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν εἶναι αἰτία ἀλλ' ἀποτέλεσμα, ἡ δὲ παραλυσία τοῦ ἀκουστικοῦ νεύρου προέρχεται ἐκ τῆς καχεξίας τοῦ ἐγκεφάλου. Ἀλλ' ἄρά γε θέλουσιν ποτε φθάσει τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων; τοῦτο εἶναι ἀμφίβολον· ἀπ' ἐναντίας φρονοῦμεν ὅτι θέλουσιν ἵστασθαι ἐσαεὶ ἐπὶ τῶν προθύρων τῆς ἀνθρωπότητος. Πάντες βεβαίως δὲν εἶναι τοιοῦτοι· ὑπάρχουσιν ἐν αὐτοῖς ἐξαιρέσεις, ἃς δὲν εἶναι δίκαιον νὰ παραλείψωμεν.

Ὅσάκις λοιπὸν εὐρισκόμεθα ἀπέναντι τῶν μὲν ἢ τῶν δὲ, ποικίλλουσιν αἱ περὶ αὐτῶν ἐντυπώσεις ἡμῶν, καὶ ἀλληλοδιαδόχως κλίνομεν πρὸς τὴν γνώμην τῶν ἀπαισιοδόξων ἢ τὴν τῶν αἰσιοδόξων.

Ὁ ἐν τῷ σχολείῳ βίος αὐτῶν κανονίζεται ὥσπερ ἐν τοῖς στρατώσι· τὴν πρωΐαν ἐγείρονται τὴν 5 1/2, καὶ κατακλίνονται τὴν 9ην ἐσπερινὴν ὥραν· αἱ δὲ ὥραι τῆς ἡμέρας διανέμονται στερεοτύπως εἰς τὴν προσευχὴν, τὴν μελέτην, τὰ γεύματα, τὴν ἀνάπαυσιν καὶ τὴν ἐκμάθησιν τῶν τεχνῶν· πάντα δὲ τὰ σημεῖα τῆς ἀλλαγῆς τῶν ὥρων δίδονται διὰ τυμπανοκρουσίας. Ἰσως φανῇ παράδοξον, καὶ ὅμως οὐδὲν φυσικώτερον τούτου· ὁ κωφάλαος δὲν ἀκούει μὲν τὸν ἥχον, ἀλλ' αἰσθάνεται τὰς δονήσεις, ἃς ἡ ἐπὶ τοῦ ὀνείου δέρματος κροῦσις τῶν ράβδων μεταδίδει εἰς τὰ πέριξ στρώματα τοῦ αἵρος· ἡ αἰσθησις αὕτη παράγεται εἰς τὸ ἐπιγάστριον, καὶ ἔτι συνηθέστερον εἰς τὴν παλάμην τῶν χειρῶν ἢ τὸ πέλμα τῶν ποδῶν. Ὑπάρχει νόμος φυσιολογικὸς καθ' ὃν τὰ νευρικὰ κέντρα μεταδίδουσι τὴν αἰσθησιν εἰς τὰ ἄκρα· ἂν κτυπήσωμεν, λό-

γου χάριν, τὸν ἀγκῶνα ἡμῶν, αἰσθανόμεθα πάραυτα μυρμηκίαςιν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ μικροῦ δακτύλου. Ἡ δόνησις ἄρα ἦν αἰσθάνονται, εἶναι ἀρκούντως ἰσχυρὰ ὥστε ἐγείρει αὐτοὺς ὅταν κοιμῶνται. Τὴν ὥραν τοῦ μαθήματος, ὅταν οἱ μαθηταὶ δὲν προσέχωσι καὶ δὲν βλέπωσι τὸν διδάσκαλον, κινουσι σφοδρῶς τράπεζαν, ἡ δὲ ἀτμοσφαιρική δόνησις ἀρκεῖ ν' ἀνακαλέσῃ τὴν προσοχὴν αὐτῶν.

Ἡ ἐν τῷ σχολείῳ διαμονὴ ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ εἰς ἑπτὰ ἔτη, ἀλλ' οὐδέποτε ἀρνοῦνται, καὶ μάλιστα εἰς ἐπιμελῆ μαθητὴν, ἐνὸς ἔτους παράτασιν. Ἡ ἀρμοδιωτέρα ἡλικία πρὸς ἐναρξιν τῆς ἐπιμόχθου ταύτης ἀνατροφῆς εἶναι τὸ δέκατον ἔτος· ὅταν ὁ παῖς ᾔναι νεώτερος, ὀλίγιστα ἐννοεῖ, καὶ γίνεται πρόσκομμα εἰς τοὺς συμμαθητάς του, ὅταν δὲ ᾔναι πρεσβύτερος, ἔχει κακὰς ἀρχάς, ἢ μᾶλλον κακὰς ἐξεῖς χειρολογίας, ἃς ἀκουσίως μεταχειρίζεται ἀντὶ τῆς διδασκομένης σκοπίμου μιμητικῆς. Ἡ ἐκπαίδευσις γίνεται βραδυτάτη· μόλις μετὰ τέσσαρα ἔτη ἄρχεται ἡ ἐξήγησις τοῦ μετρητικοῦ συστήματος, ἑπτὰ δ' ἔτη ἀπαιτοῦνται ἵνα φθάσωσιν εἰς τὰ γυμνάσματα περὶ τῶν τύπων τῆς συνδιαλέξεως καὶ τῆς ἀλληλογραφίας. Ὅλον τὸ πρῶτον ἔτος ἀφιερῶνται εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν τύπων τοῦ ἐνεστῶτος, τοῦ παρωχημένου, τοῦ μέλλοντος καὶ εἰς τὸ ἀριθμεῖν μέχρι τῶν χιλίων. Μία ὥρα πολυτάκις ἀρκεῖ, ἵνα καταστήσῃ τις καταληπτὸν εἰς τοὺς λοιποὺς παῖδας δι' ὅ,τι ἀπαιτοῦνται μῆνες ὁλόκληροι, ὅταν ἀποτείνεται πρὸς κωφάλαον. Οἱ πλεῖστοι τῶν δυστυχῶν τούτων προσέρχονται εἰς τὴν σχολὴν εἰς χειρίστην ὑγειεινὴν κατάστασιν· συνήθως ἀνήκοντες εἰς πτωχὰς οἰκογενείας, πάσχουσιν ἐκ παιδικῆς ἡλικίας, εἶναι ἀνεμικοί, χειραδικοὶ (*scrofulous*), ρευματικοὶ (*rhumatisans*), καὶ φαίνονται διατεθειμένοι πρὸς πάθησιν τῶν πνευστικῶν ὀργάνων καὶ τοῦ ἐγκεφάλου (1).

(1) Στατιστικὴ τις τοῦ 1832 ὑπολογίζει ἕνα κωφάλαον ἐπὶ 40 προσβαλλόμενον ὑπὸ παραφροσύνης.

Ὁ ἐν τῷ σχολείῳ τακτικὸς βίος, τὰ εἰς τὸ ὑπαιθρον γυμνάσματα καὶ ἡ καθαρὰ τροφή ἀποδίδουσιν αὐτοῖς τὴν ὑγείαν, ἐξωτερικῶς τοῦλάχιστον.

Αἱ μέθοδοι τῆς διδασκαλίας τοῦ ἀββᾶ Δελεπὲ καὶ τοῦ Σικάρδου ἐτροποποιήθησαν καὶ ἐβελτιώθησαν ἀλληλοδιαδόχως, μάλιστα δὲ ὑπὸ τοῦ Βεθιάν, ὁρμηθέντος ἐκ τῆς ἐπομένης ἀρχῆς: ἡ εἰς τοὺς κωφκλάλους διδομένη ἐκπαίδευσις δέον νὰ γεννᾷ ἐν αὐτοῖς τὰς περιστάσεις τὰς συναδούσας πρὸς τὴν ἰδέαν ἣν θέλομεν νὰ ἐντυπώσωμεν ἢ νὰ ὀρίσωμεν εἰς τὸν μαθητὴν. Ὁ εἰς τὸ σχολεῖον προσερχόμενος παῖς οὐδὲν γινώσκει, οὐδ' ἐδιδάχθη ν' ἀναγινώσκη ἢ νὰ γράφῃ· ἐν δὲ τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ ἐκάλουν αὐτὸν ὠθοῦντές τον διὰ τοῦ δακτύλου. Ἡ πρώτη λοιπὸν πράξις εἶναι νὰ διδάξωσιν αὐτὸν πῶς ὀνομάζεται. Ἀμα εἰσαχθῇ εἰς τὴν τάξιν, ἐν ἣ τὰ τρία μέρη τῶν τοίχων καλύπτονται ὑπὸ ὑπερμεγέθων μαυροπινάκων, φέρουσιν αὐτὸν ἐνώπιον πίνακος ἐφ' οὗ γράφουσι τὸ ὄνομα τοῦ διὰ χαρακτήρων εὐλήπτων, ἔπειτα δὲ δίδουσιν αὐτῷ νὰ ἐννοήσῃ διὰ τῆς μιμητικῆς ὅτι τὸ σημεῖον τοῦτο ἀνήκει εἰδικῶς εἰς αὐτόν, καὶ πρέπει νὰ τὸ θεωρῇ ἴδιον ἑαυτοῦ, καὶ νὰ παρουσιάζεται ὡςάκις βλέπει αὐτὸ γραφόμενον ἐπὶ τοῦ πίνακος. Αὕτη εἶναι ἡ πρώτη πράξις, τὸ σχολικὸν βάπτισμα τοῦ κωφκλάλου. Τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι τὸ ἐπίσημον, ὡς εἰπεῖν, ὄνομα αὐτοῦ· μεταξὺ τῶν ὅμως οἱ παῖδες μεταχειρίζονται σημεῖα ἐμφαίνοντα πάντοτε φυσικὰ ἐλαττώματα, οἷον ἔλλειψιν ὀδόντος, ἐπὶ δόντα, οὐλήν, χωλότητα, παραμόρφωσιν τοῦ προσώπου ἢ τινος μελῶν. Ἀφοῦ δοθῇ τὸ ὄνομα εἰς τὸν κωφκλάλον, προβαίνουσιν εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν αὐτοῦ, διδάσκοντες αὐτὸν συνάμα ν' ἀναγινώσκη, νὰ γράφῃ καὶ νὰ μεταχειρίζεται τὴν μιμητικὴν καὶ τὴν δακτυλογίαν. Ἀρχίζουσιν ἐκ προτάσεως ἀπλουστάτης, τὸ πρῶτον ἐν τῇ προστακτικῇ: π. χ. γράφουσιν ἐπὶ τοῦ πίνακος, πῆ-

δα· ἀφοῦ ὁ παῖς παρατηρήσῃ καλῶς καὶ ποτισθῇ, ὡς λέγουσιν, ἐκ τῆς ἐνώπιόν του εἰκότος ἥτις οὐδεμίαν ἔχει εἰσέτι δι' αὐτὸν σημασίαν, ὁ διδάσκαλος κάμνει ἐν πήδημα, δι' οὗ ἐξηγεῖ εἰς τὸν μαθητὴν τὴν μεταξὺ τῆς λέξεως καὶ τῆς πράξεως συμφωνίαν, ἔπειτα δὲ διὰ τῆς δακτυλογίας ὑπαγορεύει τὴν λέξιν δεικνύων αὐτῷ τὰ γράμματα ἐν πρὸς ἐν, π, η, θ, α' σπογγίζει ἀκολουθῶς τὸν πίνακα, δίδει τὴν κιμωλίαν εἰς τὸν παῖδα, ὅστις γράφει τὴν εἰκόνα ἣν εἶδε, καὶ πῆδᾷ καὶ αὐτός, δεικνύων οὕτως ὅτι ἐννόησε. Τοιαύτη εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς διδασκαλίας τῶν κωφκλάλων· προχωρεῖ μὲν βραδέως, ἀλλὰ μετὰ βεβαιότητος, καὶ φέρει ἐξαιρέτους καρπούς, διεγείρουσα τὰς λανθανούσας ἰδέας, καὶ γεννῶσα τὰς οὐκέτι ἐν αὐτοῖς ὑπαρχούσας.

Ἐν γένει ὁ κωφκλάλος μανθάνει ν' ἀναγινώσκη καὶ νὰ γράφῃ σχεδὸν ταυτοχρόνως. Βλέπει λέξιν τινά, παρατηρεῖ αὐτὴν μετὰ προσοχῆς, καὶ τὴν γράφει: τοῦτο δ' ἐξηγεῖται, διότι ἡ λέξις εἶναι δι' αὐτὸν εἰκὼν ἔχουσα σημασίαν ἐντελῆ, ἀπόλυτον. Τὰ λογοπαίγνια εἶναι ἄγνωστα εἰς αὐτὸν ἀγνοοῦντα τὴν ὁμοιότητα τῶν ἤχων· θύρα, καὶ θήρα χοῖρος καὶ χῆρος, λέξεις αἵτινες εἰς τὰ ὦτα ἡμῶν φέρουσι τὸν αὐτὸν ἤχον, καὶ ἔχουσι διάφορον σημασίαν φαινομένην ἐκ τῆς φράσεως ὁλοκληροῦ εἶναι δι' αὐτὸν ὅλως ἄσχετα ἀντικείμενα. Δι' ὅ εἶναι σπανιώτατον οἱ κωφκλάλοι νὰ κάμωσιν ὀρθογραφικὸν λάθος, ὑπερ εἶναι ἰδίως φωνητικὸν λάθος. Ἀγνοοῦσι τὴν ἀπόλυτον καὶ σχετικὴν ἀξίαν τῶν γραμμάτων, ὧν ὁ ἤχος μεταβάλλεται, ὅταν ᾖ μόνον ἢ συνηνωμένον μετ' ἄλλων: ἂν δ' ἤθελεν ἐξηγήσει τις αὐτοῖς ἐπὶ τοῦ πίνακος ὅτι τὸ α καὶ ι συνενοῦμενα ποιοῦσι τὸν ἤχον ε, δὲν ἤθελον τὸ πιστεύσει καὶ ἤθελον γελάσει. Ὅταν λέξις τις δὲν ᾖ γεγραμμένη ὀρθογραφικῶς, οὐδ' ὁλως δύνανται νὰ τὴν ἐννοήσωσιν. Ἐνεκα τούτου ἀναγκάζεται ἡ διεύθυνσις τῆς σχολῆς νὰ ὀρθογραφῇ τὰς συνήθως ἀνωρθογραφημένας ἐπιστολάς αἵτινες ἀπο-

στέλλονται παρὰ τῶν οἰκογενειῶν των, ἄλλως εἶναι ἀδύνατον αὐτοῖς νὰ τὰς ἐννοήσωσιν.

Ἡ γλῶσσα ἦν προτιμῶσι νὰ μεταχειρίζονται μεταξὺ των, καὶ ἥτις εἶναι τῶν δι' αὐτοὺς θαυμάσιον μέσον συγκοινωνίας καὶ ἐκπαιδεύσεως, εἶναι ἡ μιμητική, ἔχουσα ἀνεκτίμητον ὑπεροχὴν ἐπὶ τῆς δακτυλογίας, τὸ τῆς μεγάλης ταχύτητος. Ὅσον καὶ ἂν ἦναι μεγάλη ἡ ἐνεργητικότης καὶ ἐπιδεξιότης τῶν δακτύλων, ἐνεργοῦσι βραδέως. Ἀναφέρομεν ὡς παράδειγμα τὰς λέξεις ἀνὴρ καὶ γυνή ἡ μιμητική ἐκφράζει αὐτὰς δι' ἑνὸς σημείου φέροντες τὴν χεῖρα μέχρι τοῦ μετώπου, ὡς διὰ νὰ λάβωσι τὸν πῖλον καὶ χαιρετήσωσιν, ἐκφράζουσι τὸν ἄνδρα τὴν γυναῖκα ἐννοοῦσι φέροντες τὸν ἀντίχειρα μεταξὺ τοῦ ὠτός καὶ τοῦ μῆλου τῶν παρειῶν (ὅπερ ἐστὶν ἐνδειξις τοῦ δέματος τοῦ γυναικείου πύλου). Ἡ μιμητικὴ δύναται ἐπίσης μὲ πρῶτον σημεῖον νὰ ἐξηγήσῃ περὶ τίνος πρόκειται, ἐνῶ ἡ δακτυλογία ἀφήνει τὴν προσοχὴν εἰς ἀμφιβολίαν, καὶ πρέπει νὰ παρέλθῃ ἀρκετὸς χρόνος, ἵνα ἐννοήσωμεν ἂν πρόκειται περὶ πιλοποιοῦ ἢ πύλου. Ἐν τῇ μιμητικῇ ἐκ τοῦ γνωστοῦ προχωροῦσιν εἰς τὸ ἄγνωστον, ἐκφράζοντες πρῶτον τὴν πράξιν, ἵνα ἐφελκύσωσι τὴν προσοχὴν ἐπ' αὐτῆς. Καὶ ὁμοίως, καίτοι ἡ μιμητικὴ παρέχει μεγίστην εὐκολίαν, ἡ δὲ δακτυλογία μαθηματικὴν ἀκρίβειαν, οἱ δυστυχεῖς οὗτοι παῖδες περιπίπτουσιν εἰς συγχύσεις λέξεων πολὺ συχνότερον ἢ οἱ λαλοῦντες καὶ ἀκούοντες μαθηταί. Ὁφέλιμος ἄσκησις εἰς αὐτοὺς εἶναι τὸ νὰ ἐκτελῇ τις ἐνώπιον αὐτῶν διαφόρους πράξεις περισκευμένης, τὰς ὁποίας νὰ γράφωσιν αὐτοὶ ἐπὶ τοῦ πίνακος. Ποιήσας ἐνώπιον αὐτῶν διαφόρους κινήσεις, καὶ ζητήσας νὰ τὰς γράφωσιν ἐπὶ τοῦ πίνακος, ἔλαβον παρ' αὐτῶν τὴν παράδοξον ταύτην ἀπάντησιν « κατ' ἀρχὰς ἐβγάλετε τὸ ὠρολόγιόν σας, ἀκολουθῶς παρατηρήσατε τὸ ὠρολόγιόν σας, τέλος ἐβγάλετε πάλιν τὸ ὠρολόγιόν σας εἰς τὸν ὑπερδύτην τοῦ θυλακίου σας »

(ΟΜΗΡΟΣ ΦΥΛ. Α')

Ἐξήλειψα ἀποτόμως τὴν φράσιν ταύτην, ἵνα δείξω αὐτοῖς ὅτι δὲν ἦτο ὀρθή, καὶ τοὺς ἠρώτητα τί ἐπραξα εἰς ἀπάντησιν ὁ μαθητὴς ἔγραψεν ἐπὶ τοῦ πίνακος. « Ἐσπογγίσατε τὸν σπύγγον διὰ τοῦ πίνακος. » Οἱ κωφάλαλοι λέγουσιν ὅτι ἐκαθάρισαν τὴν ψήκτραν μὲ τὸ ἐνδυμα, ὅτι ἔφαγον τὸ κοχλιάριον μὲ τὸν ζωμόν, καὶ αἱ φράσεις αὗται οὐδὲν φαινόνται παράδοξοι αὐτοῖς.

Μετὰ προσοχῆς παρατηρῶν τις αὐτοὺς « διαλεγόμενους » μεταξὺ των, εὐκόλως διακρίνει σημεῖά τινα συχνάκις ἐπαναλαμβάνόμενα, ἅτινα ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὰς ἐκφράσεις ἐκεῖνας ἃς ἡμεῖς ἐκ προτιμήσεως μεταχειρίζομεθα ὥσπερ ἡμεῖς, μεταχειρίζονται καὶ αὐτοὶ φράσεις ἰδίας, τύπους κοινούς, παραδοξολογίας. Ἀναλόγως τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν, αἱ χειρονομίαι εἶναι περιπαθεῖς, ζωηραί, ἀσθενεῖς, κομψαὶ ἢ ἀγροῖκοι. Μεταχειρίζονται, φωνάς, — χειρονομίας — ὑψιτόνους ἢ βαρυτόνους. Σπανίως θέλοντες νὰ δείξωσιν ἀντικείμενόν τι, μεταχειρίζονται τὸν λιχανόν· δεικνύουσι δέ, ἢ μᾶλλον, παριστῶσιν αὐτὸ δι' ὅλης τῆς χειρός, ἔχοντες τὴν παλάμην ἐστραμμένην πρὸς τὰ ἄνω. Ὁ τρόπος καθ' ὃν χαιρετῶσιν εἶναι ὀλίγον θεατρικός, τὸ σῶμα αὐτῶν μένει σχεδὸν ἀκίνητον, ἐνῶ ὁ δεξιὸς βραχίον περιγράφει μετ' ἐμφάσεως ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω σχῆμα τεταρτοκυκλίου. Αἱ τῆς δακτυλογίας ὑπαγορεύσεις δὲν ἐπιτυγχάνουσι πάντοτε. Ἄν ὁ διδάσκαλος δὲν ἐξηγήσῃ πρῶτον εἰς τὸν παῖδα τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀντικείμενον, ἂν σπεύδων δὲν ἀφήνῃ διαλείμματα μετὰ τῶν λέξεων, ἂν ἐκ τῆς ταχύτητος τὰ γράμματα δὲν γείνωσιν εὐκρινῆ, ὁ μαθητὴς περιπίπτει εἰς σύγχυσιν, καταβάλλει μεγάλας προσπάθειας ἵνα παρακολουθήσῃ διὰ τῶν ὀμμάτων τὰ γράμματα, ἀλλὰ μὴ ἔχων τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον νὰ ἐννοήσῃ τὴν μετὰ αὐτῶν σχέσιν, ὑποπίπτει εἰς λάθη, ἅτινα συνήθως οὐδεμίαν ἔχουσιν ἐννοιαν· ἀλλ' ὅταν μεταχειρίζονται τὴν μιμητικὴν, ἥτις εἶναι

ἡ φυσικὴ αὐτῶν γλῶσσα, καὶ τὴν ὁποίαν ἐν τῇ καχεκτικῇ αὐτῶν καταστάσει ἀναπτύσσουσι προσφύεστατα, οὐδόλως συγχίζονται, καὶ μάλιστα δεικνύουσι πολλὴν ἀγχίνουαν. Εἶδον αὐτοὺς « ἀπαγγέλλοντας » μύθους παριστῶντας τὴν Ἀλώπεκα καὶ τὸν Κόρακα, τὸν Τράγον καὶ τὴν Ἀλώπεκα κτλ. Αἱ χειρονομίαι αὐτῶν εἶχον ποικίλας ἐντάσεις, ὡς ἡ φωνή· ἡ πανουργία τῆς ἀλώπεκος, ἡ κενοδοξία τοῦ κόρακος, ἡ εὐήθεια τοῦ τράγου, τὰ πάντα παριστῶντο διὰ λεπτοτάτων ἐνίοτε χρωμάτων. Ταῦτα βεβαίως εἶναι ἀποτελέσματα τῆς μελέτης, διότι μανθάνει τις νὰ μιμηται, ὡς μανθάνει ν' ἀπαγγέλλῃ: οὐχ ἥττον ὅμως μεγίστην ἐνεποίησέ μοι ἐντόπωσιν ἡ ἀκρίβεια μεθ' ἧς παρίστων διὰ τῆς μιμητικῆς ἐν ὅλῃ τῇ λεπτομερείᾳ αὐτοῦ μικρὸν δράμα ἔχον δύο μόνον πρόσωπα.

Τὰ γυμνάσματα ἐπὶ τῆς γλώσσης ἔτινα τοῖς ἐπιβάλλουσιν, ἵνα διδάξωσιν αὐτοὺς νὰ ἐκφράζωσι τὰς ἰδέας των, νὰ διηγῶνται συμβάντι, ἢ νὰ γράφωσιν ἐπιστολὴν, κινουῖσι μεγάλως τὸ ἐνδιαφέρον, ὡς ἀποδεικνύοντα πόσον ἡ ψυχὴ τῶν πλείστων ἐκ τῶν δυστυχῶν τούτων εἶναι στεῖρα καὶ ἄγονος· δυσκόλως δύναται νὰ φαντασθῇ τις τοιαύτην στείρωσιν. Εἶδον πολλὰς « συνθέσεις » αὐτῶν, ἐν αἷς οὐδεμία ὑπάρχει σύνθεσις, οὐδὲ δύναται τις ν' ἀπαντήσῃ καὶ μετὰ τῶν ἀμαθεστέρων δικαστῶν ξηρότερον αὐτῶν ἔγγραφον· εἶναι διηγήσεις περιπάτων, περιηγήσεων ἢ συμβάντων μιᾶς ἡμέρας· οὐδὲν ἄλλο ὑπάρχει ἐν αὐτοῖς ἢ ἡ χρονολογία, ἡ ὥρα καὶ τὸ συμβάν, εἰς δὲ καὶ μόνος χρόνος τῶν ῥημάτων, ὁ ἀόριστος· ἠγέρθημεν, ἐξήλθομεν, ἐπαίξαμεν, ἐγευματίσαμεν, κατεκλίθημεν. Τρία ἐπιρρήματα ἐπαναλαμβάνονται συνεχῶς: κατ' ἀρχάς, ἀκολούθως, ἐπὶ τέλους. Εἰς μάτην ἀναζητεῖ τις ἐντόπωσιν, αἰσθημα οἷονδ' ἥποτε, σκέψιν, ἰδέαν, τὸν ἐλάχιστον διανοητικὸν σπινθῆρα. Εἰς μίαν μόνην τῶν συνθέσεων τούτων εὔρον τὴν φράσιν ταύτην: ὁ καιρὸς ἐφαίνετο εὐνοϊκός. Τοῦτο εἶναι βεβαίως ὕλως ἀσήμαντον, καὶ ὅμως

ἐμποεῖ αἰσθησιν ἕνεκα τῆς μονοτονίας τοῦ ὅλου.

Ἄλλ' οἱ κωφάλαλοι ἔχοντες ὀλίγην ψυχικὴν φαντασίαν, εἶναι ὅμως πεπροικισμένοι διὰ μυώδους, οὕτως εἰπεῖν, φαντασίας, ἥτις παρὰ τοῖς πλείστοις δεσπόζει τοῦ διοργανισμοῦ αὐτῶν. Δὲν ὑπάρχει σωματικὴ ἀσκήσις, οὐδ' ἔργον ῥώμης ἢ εὐχειρίας, ὅπαρ δὲν ἐφευρίσκουσιν, ἵνα εὐχαριστήσωσι τὴν ἀνάγκην ταύτην. Ἡ μεγαλύτερα ἀμοιβὴ ἣν δύναται ὁ διδάσκαλος νὰ παραχωρήσῃ εἰς κωφάλαλον εἶναι τὸ νὰ ἐπιτρέψῃ αὐτῷ ν' ἀπέλθῃ εἰς τὴν γυμναστικὴν. Τὰ δυστυχῆ ταῦτα ὄντα αἰσθάνονται ἐκ τῶν ἀσκήσεων ἡδονὴν σωτηριώδη καταπραΰνουσαν καὶ ἐνδυναμοῦσαν αὐτοῦς. Τὴν αὐτὴν αἰσθάνονται εὐχαρίστησιν καὶ εὐεξίαν, ὅταν κολυμβῶσιν.

Ὁ σκοπὸς τῶν σχολείων τῶν κωφάλαλων δὲν εἶναι τὸ νὰ λαμβάνωσιν ἀπλὴν θεωρητικὴν ἀνάπτυξιν. Βεβαίως δὲν εἶναι μικρὸν τὸ νὰ προσφέρωσιν αὐτοῖς, διὰ τῆς διδασκαλίας τῆς γραφῆς καὶ τῆς ἀναγνώσεως, τὰ μέσα τῆς μετὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων συγκοινωνίας· ἀλλὰ τοῦτο μόνον δὲν ἀρκεῖ δι' ὃ προσπαθοῦσι νὰ διδάξωσιν αὐτοὺς ἐπάγγελμα, ἐξ οὗ βραδύτερον νὰ πορίζωνται τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Μετὰ τετραετὴ μαθητείαν, ὅτε ὁ παῖς ἀρχίζει νὰ διασπᾷ τὸν σιδηροῦν φραγμὸν τῆς διανοίας του, ἐξετάζουσι τὰς κλίσεις του, ἐρωτῶσιν αὐτὸν ὅποιον στάδιον θέλει νὰ ἐγκολπωθῇ, συμβουλευόνται τὴν οἰκογένειάν του, καὶ εἰσάγουσιν αὐτὸν εἰς ἐργαστάσιον, ὥστε διέρχεται τὰς ὥρας του σπουδάζων συνάμα καὶ εἰς τὴν τέχνην καταγινόμενος. Εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς τέχνης δὲν ὑπάρχει μεγάλη δυσκολία, διότι περιορίζεται εἰς τὰ ἐπόμενα ἑπτὰ ἐπαγγέλματα: κηπουρικὴν, ὑποδηματοποιίαν, λεπτουργικὴν, λιθογραφίαν, τορνευτικὴν, βιβλιοδετικὴν καὶ ξυλογλυπτικὴν. Οἱ κωφάλαλοι ἀσχολοῦνται μετ' ἐπιμελείας εἰς τὸ ἔργον

των, καὶ πᾶν ὅ,τι κατασκευάζουσι, τὸ κατασκευάζουσι κατὰ μίμησιν. Ἐργάζονται ἐνώπιον αὐτῶν, οὗτοι δὲ προσπαθοῦσι ν' ἀπομιμηθῶσι τὴν ἐργασίαν τῶν ἄλλων, καὶ ἐνίοτε ἐπιτυγχάνουσιν ἀρκούντως, εἰς τινὰς μάλιστα τέχνας, ὡς τὴν λιθογραφίαν καὶ τὴν ξυλογλυπτικὴν γίνονται ἀρκετὰ καλοὶ τεχνῆται.

Πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν ἠθέλησάν τινες διὰ τῆς ἐναρθρώσεως νὰ διδάξωσι τοὺς κωφάλλους νὰ λαλῶσιν, ἢ μᾶλλον, νὰ προφέρωσι λέξεις ἀναγινώσκοντες αὐτὰς ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ διδασκάλου. Τοῦτο ὁμοίᾳζε πρὸς ἔργον θαυματοποιοῦ σκοποῦν νὰ κινήσῃ τὸν θαυμασμὸν τῶν ἀπλοϊκῶν ἀνθρώπων, διότι, ἵνα ἐννοήσῃ τις τὸν λόγον, δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ τὸν ἴδῃ, ἀλλὰ πρέπει καὶ νὰ τὸν ἀκούσῃ· οὕτω δὲ ἐσχημάτισαν ἀνθρωπίνους ψιττακοὺς, προφέροντας ὑψηλὰς φράσεις περὶ τοῦ θεοῦ καὶ τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἀπήγγελλον αὐτὰς ἐκ στήθους οὐδὲν ἐννοοῦντες. Ὁ ἀδελφὸς Δελεπέ ἔγραφε πρὸς τὸν ἀδελφὸν Σικάρδον: « Μὴ ἀπατάσαι, φίλτατε, ὅτι θέλεις δυνηθῆ νὰ κάμῃς τὸν κωφάλλον νὰ γράφῃ αὐτομάτως, πάντοτε θέλει γράφει ἐκ μνήμης. » Ἡ γνώμη αὕτη ἀληθεύει ἐτι μᾶλλον διὰ τὸν λόγον.

Ἡ πρὸς τὴν ἐνάρθρῳσιν μανία τινῶν ἐφθασε μέχρι σκληρότητος. Ὁ δυστυχὴς παῖς ὁ καταδικαζόμενος νὰ παρακολουθῇ τὰς χειλικὰς κινήσεις, αἵτινες οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ τὸ ἐξωτερικὸν σχῆμα τοῦ λόγου, ἐπανήρχετο ἀκουσίως εἰς τὴν φυσικὴν αὐτοῦ γλῶσσαν, τὴν γλῶσσαν ἣτις γεννᾶται συνάμα μετὰ τοῦ πάθους του, τὴν μιμητικὴν, διότι, πρὶν ἢ δοκιμάσῃ νὰ προφέρῃ ἐνάρθρως, παρίστα διὰ τῶν εὐλήπτων αὐτῷ χειρονομιῶν τὰς λέξεις, ἃς ἔβλεπε προφερομένας. Τότε ἐπέβαλλον αὐτῷ ἀληθῶς βάρβαρον μαρτύριον· ἔδενον τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἔδενον καὶ τὰς χεῖράς του πρὸς τὰ ὀπίσω, οὕτω δὲ ἀηδίαζον αὐτὸν ἐκ τῆς μαρτυρικῆς ταύτης μεθόδου. Τινὲς τῶν κωφάλλων λαλοῦσιν, ἂν καὶ ἔχουσιν ἀντιπάθειαν εἰς τὸν λόγον, προτιμῶντες αἰετοτε τὰς χειρονομίας καὶ τὴν γραφὴν, ἀλλ' οὐ-

δὲν ὀδυνηρότερον ἢ νὰ τοὺς ἀκούῃ τις: ἐρωτῶν τις αὐτοὺς βλέπει πόσους ἀγῶνας καταβάλλουσιν ἀποκρινόμενοι, ἵνα παραστήσωσι τὴν μιμητικὴν τῶν χειρῶν διὰ τῆς μιμητικῆς τῶν χειλέων, διότι δι' αὐτοὺς ὁ λόγος οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ μιμητικὴ τῶν χειλέων, ἐπειδὴ δὲν ἀκούουσι τὸν παραγόμενον ἦχον. Τινὲς διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῶν πολλῶν μόχθων κατορθοῦσι ν' ἀπαγγέλλωσι μῦθον· ἀλλὰ δὲν λαλοῦσιν αὐτοί· λαλεῖ ἐν αὐτοῖς ἑτερόν τι αὐτόμακτον, λαρυγγῶδες, βραγχῶδες καὶ τραχύ, οὐτινος δὲν ἔχουσι συνείδησιν. Ὁμοιάζουσι πρὸς ἄψυχον μηχανὴν λαλοῦσαν. Ἡ ἐνάρθρῳσις δύναται μόνον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς συμπλήρωμα τῆς ἀνατροφῆς τῶν κωφάλλων ἐκείνων δι' οὓς ἡ φωνὴ δὲν εἶναι μυστήριον ἀκατάληπτον. Οὗτοι ἴσως εἰς ὀλίγας τινὰς περιστάσεις λάβωσι βοήθειάν τινα ἐκ τῆς ἐναρθρώσεως: ἀλλὰ τὸ νὰ θέλωσι νὰ διδάξωσι τοὺς κωφάλλους νὰ λαλῶσιν εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ διδάσκωσι τοὺς τυφλοὺς τὴν ζωγραφικὴν.

Πολλοὶ ἰσχυρίσθησαν ὅτι ἡ ἀφῆ ἀρκεῖ εἰς τοὺς κωφάλλους ἵνα μάθωσι νὰ λαλῶσι· τοῦτο εἶναι ὑπερβολή. Ἡ ἀφῆ δύναται βεβαίως ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν ἀκοήν· θέτουσι τὴν χεῖρα πρὸ τοῦ στόματος τοῦ λαλοῦντος, ἀριθμοῦσι τὰς ὑφ' ἐκάστης λέξεως καὶ συλλαβῆς παραγομένας δονήσεις, ἐπαναλαμβάνουσιν ἀκριβῶς τὰς παρατηρηθείσας δονήσεις, καὶ οὕτω λαλοῦσιν. Εἰς τὴν μέθοδον ὅμως ταύτην, ἣν εἰς μάτην ἐδοκίμασαν νὰ εἰσαγάγωσιν, ἔχει μεγάλην ἐπιρροὴν ἡ θερμοκρασία, καὶ δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἢ τὸ ἔαρ καὶ τὸ φθινόπωρον.

(Ἐκ τῆς Γαλλικῆς ὑπὸ Π. Π.)